

III. САДРЖИНА УСТАВА

Устав је општи правни акт и као такав обухвата норме па његову срж чини његов нормативни део. Тај нормативни део се састоји из уставних норми које су систематизоване у одређене јединице систематизације, почев од оних ширих ка најширим и највећим. Поред нормативног дела, норми, у уставима се налазе и неправни делови, одреднице идеолошкополитичког и програмског карактера, којима се указује на идејни смер устава или на његову позадину, оне друштвене снаге које стоје иза њега, обезбеђују му легитимност. Што се тиче нормативног дела устава, његове норме се одликују највећим степеном апстрактности у правном поретку сваке земље. На лествици правних норми, у сваком правном поретку та апстрактност се смањује гледано на доле, ка закону и нижим актима, подзаконским прописима који имају најмањи степен апстрактности, који су најконкретнији јер регулишу једну конкретну ситуацију. Устав и његове норме због своје апстрактности су и начелне, а то значи да се баве начелима и то оним на којима почива државно и друштвено уређење једне земље. За М. Јовичића, све уставне норме имају нормативни карактер, то су правне норме мада немају све елементе правних норми као остале норме (немају санкцију већ само диспозицију), а неке од њих нису чак ни правно формулисане јер имају идеолошко политичке или програмске назнаке. У систематици устава, анализи самих уставних норми могу да се уоче различите групе норми које нису истородне са становишта своје примене и дејства. Устави само ретко (ређе) садрже норме које се непосредно примењују пошто њих одликује апстрактност и начелност када постављају основе друштвеног и државног уређења. Уставне норме углавном нису непосредно применљиве, него претпостављају постојање, доношење закона који ће их разрадити и прецизирати начин њихове примене. Истина, има и непосредно применљивих уставних норми које су формулисане као и закон, оне су исто што и закон, као рецимо Амандмани VI и VII на Устав САД од 1787. који садрже конкретне прописе по којима оптужени има право на брзо, јавно и непристрасно суђење, укључујући и право на помоћ саветом и то пред поротом. У односу на друге уставне норме, ове које се непосредно примењују су изузетак мада је њихово постојање важно за устав јер га тако приближавају позитивноправним нормама и дају му карактер општег правног акта који се примењује у стварности.